

Zadeva C-105/21**Povzetek predloga za sprejetje predhodne odločbe v skladu s členom 98(1)
Poslovnika Sodišča****Datum vložitve:**

22. februar 2021

Predložitevno sodišče:

Spetsializiran nakazatelen sad (Bolgarija)

Datum predložitvene odločbe:

22. februar 2021

Kazenski postopek zoper:

IR

Predmet postopka v glavni stvari

Izdaja evropskega naloga za prijete zoper obtoženca IR

Predmet in pravna podlaga predloga

Podlaga za predlog za sprejetje predhodne odločbe je člen 267, prvi odstavek, točka (b), PDEU.

Vprašanja za predhodno odločanje

1. Ali je v skladu s členom 6 Listine v povezavi s členom 5(4) in (2) ter (1)(c) EKČP, členom 47 Listine, pravico do prostega gibanja, načelom enakosti ter načelom vzajemnega zaupanja, če si odreditveni pravosodni organ iz člena 6(1) Okvirnega sklepa 2002/584 ne prizadeva za to, da bi zahtevano osebo obvestil o dejanskih in pravnih podlagah za njeno prijete in pravici do vložitve pravnega sredstva zoper nalog za prijete, medtem ko je ta oseba na ozemlju izvršitvene države članice?
2. Če je odgovor pritrdilen: ali načelo primarnosti prava Unije nalaga odreditvenemu pravosodnemu organu, da ne opravi te obvestitve, in ali mu poleg tega – če zahtevana oseba, kljub temu da ni obveščena o tem, zahteva

razveljavitev nacionalnega naloga za prijetje – nalaga, da to zahtevo vsebinsko preuči šele po njeni predaji?

3. Kateri pravni ukrepi prava Unije so primerni za tako obvestitev?

Navedene določbe in sodna praksa prava Unije

Okvirni sklep Sveta 2002/584/PNZ z dne 13. junija 2002 o evropskem nalogu za prijetje in postopkih predaje med državami članicami (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 6, str. 34, in popravek v UL 2018, L 25, str. 88), kakor je bil spremenjen z Okvirnim sklepom Sveta 2009/299/PNZ z dne 26. februarja 2009

Direktiva 2012/13/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2012 o pravici do obveščnosti v kazenskem postopku (UL 2012, L 142, str. 1)

Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2014/41/EU z dne 3. aprila 2014 o evropskem preiskovalnem nalogu v kazenskih zadevah (UL 2014, L 130, str. 1)

Listina Evropske unije o temeljnih pravicah (UL 2016, C 202, str. 389)

Sodba Sodišča z dne 28. januarja 2021, IR, C-649/19, ECLI:EU:C:2021:75

Navedene nacionalne določbe

Nakazatelno protsesualen kodeks (zakon o kazenskem postopku, Bolgarija, v nadaljevanju: NPK)

Nakazatelen kodeks (kazenski zakonik, Bolgarija, v nadaljevanju: NK)

Zakon za ekstraditsiata i evropeyiskata zapoved za arest (zakon o izročitvah in evropskem nalogu za prijetje, Bolgarija, v nadaljevanju: ZEEZA)

Kratka predstavitev dejanskega stanja in postopka

- 1 Zoper IR je bil vložen obtožni akt zaradi sodelovanja v kriminalni združbi, ki naj bi bila ustanovljena, da bi zaradi obogatitve čez državne meje prenesla velike količine blaga, ki je predmet trošarine, brez davčne nalepke (cigarete), za kar je v skladu s členom 321 NK predpisana „kazen odvzema prostosti“ do deset let, in zaradi pomoči pri skladiščenju 373.490 škatlic cigaret brez davčne nalepke v vrednosti 2.801.175 levov (1.413.218 EUR), za kar je v skladu s členom 234 NK predpisana „kazen odvzema prostosti“ do osem let.
- 2 Med preiskavo je bil IR poučen o splošnih pravicah, ki jih ima kot obdolženec.

- 3 IR je na začetku sodne faze postopka 24. februarja 2017 zapustil svoj naslov stalnega prebivališča. Prizadevanja sodišča za ugotovitev kraja, kjer je IR, niso bila uspešna. Odvetnika, ki ju je izbral, sta izjavila, da ga ne zastopata več. Postavljen mu je bil nov zagovornik po uradni dolžnosti (v skladu z nacionalno zakonodajo je obramba nenavzočega obdolženca po odvetniku obvezna).
- 4 Predložitveno sodišče je s sklepom z dne 10. aprila 2017, ki je bil na drugi stopnji potrjen 19. aprila 2017, zoper IR odredilo ukrep „pripor“ (ta akt vključuje nacionalni nalog za prijetje). IR ni bil osebno navzoč v postopku in ga je zastopal zagovornik po uradni dolžnosti, ki mu je bil postavljen.
- 5 25. maja 2017 je bil izdan evropski nalog za prijetje. V njem je bilo navedeno, da je bil nacionalni nalog za prijetje izdan brez navzočnosti IR in da mu bo ob njegovi predaji po izvršitvi evropskega naloga za prijetje osebno vročen, da bo poučen o njegovih pravicah in da ga bo lahko izpodbijal, pri čemer bo poučen o možnostih, ki jih ima v zvezi s tem. Poleg tega je bilo v evropskem nalogu za prijetje pojasnjeno, da lahko pravno sredstvo zoper nalog za prijetje vloži šele po tem, ko bo predan bolgarskim organom. Evropski nalog za prijetje je bil razpisan v schengenskem informacijskem sistemu; IR še vedno ni bil najden in prijet.
- 6 Predložitveno sodišče je 20. avgusta 2019 razveljavilo evropski nalog za prijetje in predložilo predlog za sprejetje predhodne odločbe v zadevi C-649/19. Sodišče je sodbo v tej zadevi izdalo 28. januarja 2021, C-649/19, ECLI:EU:C:2021:75.

Kratka predstavitev obrazložitve predloga

Dopustnost vprašanj za predhodno odločanje

- 7 Ta vprašanja se postavljajo v zvezi z izdajo evropskega naloga za prijetje zoper IR. Predložitveno sodišče bo glede na odgovor na ta vprašanja vedelo, kako ga mora izpolniti – na primer, ali mora v evropski nalog za prijetje vstaviti obvestilo za obtoženca o pravicah, ki jih ima v zvezi z nacionalnim nalogom za prijetje, ali z evropskim nalogom za prijetje zaprositi izvršitveni organ za obvestitev o tem, kdaj je bil IR najden in/ali prijet, in IR obvestiti po tem, ter poleg tega, ali mora predložitveno sodišče zahtevani osebi poslati nacionalni nalog za prijetje, s katerim bi jo obvestilo o tem, če, na primer v okviru komunikacije z izvršitvenim organom na podlagi člena 15(2) Okvirnega sklepa 2002/584, izve, da je bil IR najden (ne glede na to, ali je bil tudi prijet). Predložitveno sodišče mora, tretjič, tudi vedeti, kako naj ravna z zahtevo za razveljavitev naloga za prijetje, ki se lahko vloži tudi brez obvestitve.
- 8 Zadnjenavedeni hipotezi sta realni možnosti, ki bi se praviloma lahko uresničili po izdaji evropskega naloga za prijetje in pred predajo zadevne osebe. Če bi predložitveno sodišče z vložitvijo predloga za sprejetje predhodne odločbe počakalo, da bi se dejansko uresničili, konkretno, da bi bil IR najden ali da bi vložil zahtevo za razveljavitev naloga za prijetje, ne bi moglo dobiti koristnega

odgovora, in sicer zato, ker odločanje Sodišča, tudi po hitrem postopku, traja dlje kot postopek na podlagi evropskega naloga za prijetje.

Obrazložitev vprašanj za predhodno odločanje

– Splošno

- 9 Vprašanja za predhodno odločanje se postavljajo v zvezi s pravnimi sredstvi, ki jih zahtevana oseba lahko vloži zoper nalog za prijetje (sodba z dne 28. januarja 2021, IR, C-649/19, ECLI:EU:C:2021:75, točka 69), konkretnije v obdobju po njenem prijetju v izvršitveni državi in pred njeno predajo odreditveni državi.
- 10 Iz sodbe Sodišča v zadevi C-649/19 izhaja, da določbe členov 4, 6 in 7 Direktive 2012/13 ne veljajo za obvestitev zahtevane osebe pred njeno predajo. Zato odreditveni pravosodni organ na podlagi te direktive ni zavezan obvestiti zahtevane osebe pred njeno predajo. Vendar se postavlja vprašanje, ali načela, na katerih temelji pravo Unije, temu nasprotujejo.
- 11 Poleg tega iz točk 79 in 80 navedene sodbe izhaja, da je pravici do učinkovitega sodnega varstva zadoščeno, če lahko zahtevana oseba pravno sredstvo zoper nalog za prijetje vloži po njeni predaji, iz česar a contrario izhaja, da možnost vložitve takega pravnega sredstva pred predajo za zagotovitev učinkovitega pravnega varstva ni potrebna. Na podlagi tega se postavlja vprašanje, ali bi uporaba nacionalne ureditve, ki določa tako obvestitev in pravico do pravnega sredstva, tudi če zahtevana oseba ni na nacionalnem ozemlju, pomenila kršitev prava Unije.
 - Uporaba člena 6 PEU v povezavi s členom 6 Listine v povezavi s členom 5(4) in (2) ter (1)(c) EKČP
- 12 V skladu s členom 6 PEU Unija priznava pravice iz Listine. V členu 6 Listine se priznava pravica do svobode in varnosti. V skladu s Pojasnili k Listini pravice iz člena 6 Listine ustrezajo pravicam iz člena 5 EKČP. V skladu s členom 5(2) in (4) EKČP ima vsak, ki mu je bila odvzeta prostost v skladu s členom 5(1)(c) EKČP, pravico izvedeti, katere so dejanske in pravne podlage za njegov odvzem prostosti, in izpodbijati zakonitost odvzema prostosti pred sodiščem. Zato je treba pogledati, kakšno je stališče ESČP.
- 13 Da oseba, ki je bila prijeta na podlagi evropskega naloga za prijetje, spada na področje veljavnosti člena 5(1)(f) EKČP, ni dvoma. ESČP je v primeru, ko je izvršitvena država vestno izpolnila svoje obveznosti na podlagi člena 5(1)(f) EKČP, vendar je ta odvzem prostosti temeljil na nacionalnem nalogu za prijetje države prosilke, ki je imel napake, jasno odločilo, da je za kršitev člena 5 odgovorna prav država prosilka, pri čemer se njena odgovornost ugotavlja na podlagi člena 5(1)(c) EKČP.
- 14 ESČP je v zvezi z eksteritorialnostjo odločilo, da načeloma sicer vsaka država izvaja svojo pravosodno oblast na svojem ozemlju, vendar je v nekaterih okoliščinah mogoče, da svoja pooblastila izvršuje tudi na ozemlju druge države.

Pri tem še naprej odgovarja za svoja ravnanja (sodbe ESČP št. 11956/07 Stephens proti Malti, točka 49, št. 15944/11 Vasiliciuc proti Republiki Moldaviji, točka 25, in št. 43611/02 Belozorov proti Rusiji in Ukrajini, točke od 84 do 87).

- 15 Kot navaja ESČP, lahko država svoja pooblastila, vključno s pooblastili na področju kazenskega prava, med katerimi so tudi pooblastila v zvezi z odvzemom prostosti obtožencu, na ozemlju druge države izvršuje na podlagi soglasja te države.
- 16 ESČP je v nekaterih zadevah obravnavalo vprašanje, katera država je odgovorna za odvzem prostosti v okviru izročitve, če je zaprosena država ravnala vestno v skladu z nacionalnim in mednarodnim pravom, vendar je to pridržanje napačno, ker je prišlo v zvezi z nacionalnim nalogom za prijetje, na podlagi katerega je bilo izdano zaprosilo za izročitev, v državi prosilki do napak. ESČP v teh primerih poudarja, da je podlaga za odvzem prostosti na podlagi člena 5(1)(f) EKČP ta napačna nacionalna odločba države prosilke. Prav tako poudarja, da mora država članica prosilka zagotoviti veljavnost svojega nacionalnega naloga za prijetje. Zato je presodilo, da je država članica prosilka, če ima nacionalni nalog za prijetje, na podlagi katerega je bilo izdano zaprosilo za izročitev, napake, odgovorna za pridržanje v izvršitveni državi. Pri odvzemu prostosti v zaproseni državi naj bi šlo za odvzem prostosti na podlagi člena 5(1)(c) EKČP.
- 17 ESČP osebi, ki ji je bila v okviru postopka izročitve odvzeta prostost na podlagi člena 5(1)(f), ni odreklo statusa „obdolženca, ki mu je bila odvzeta prostost“ iz člena 5(1)(c) EKČP. Nasprotno, zastopalo je stališče, da za osebo, ki ji je bila odvzeta prostost, veljajo jamstva, povezana z njenim statusom „obdolženca“ med sojenjem v kazenski zadevi, zlasti domneva nedolžnosti in pravica do vložitve pravnega sredstva zoper nalog za prijetje. Izrecno je treba opozoriti, da ESČP te pravice obravnava kot pravice v razmerju do odreditvene države, ki sodi v kazenski zadevi. Ne obravnava jih kot pravic v razmerju do izvršitvene države, ki izvaja postopek izročitve, saj ta ne more presoditi, ali je pridržanje med sojenjem v kazenski zadevi utemeljeno.
- 18 Zato za odvzem prostosti zahtevani osebi velja dualna ureditev, saj obdolženec, ki se mu sodi v kazenski zadevi, ostane obdolženec, tudi če mu je bila prostost odvzeta v drugi državi. Odreditveni pravosodni organ mora zagotoviti jamstva na podlagi člena 5(1)(c) EKČP (in, če odvzem prostosti traja dlje od določenega obdobja, tudi jamstva na podlagi člena 5(3) in (4) EKČP), izvršitveni pravosodni organ pa mora zagotoviti jamstva na podlagi člena 5(1)(f) EKČP.
- 19 ESČP ne zastopa stališča, da zahteva iz člena 5(1)(c) EKČP ne velja za obdobje, v katerem je nacionalni nalog za prijetje podlaga za evropski nalog za prijetje, in da začne veljati šele po predaji zahtevane osebe. Taka je tudi sodna praksa Sodišča Evropske unije. Sodišče nikoli ni trdilo, da se lahko na podlagi neveljavnega nacionalnega naloga za prijetje izda veljaven evropski nalog za prijetje. Nasprotno: Sodišče je ugotovilo, da se lahko evropski nalog za prijetje izda le na

podlagi veljavnega nacionalnega naloga za prijetje (sodbi v zadevah C-241/15, Bob-Dogi, ECLI:EU:C:2016:385, in C-414/20, MM, ECLI:EU:C:2021:4).

- 20 Člen 6 Listine ima enak obseg kot člen 5 EKČP, zaradi česar iz sklepov ESČP v navedenih zadevah, če se uporabijo na ravni prava Unije, izhaja, da se nacionalni nalog za prijetje, na podlagi katerega je izdan evropski nalog za prijetje, izvrši s prijetjem zahtevane osebe na ozemlju izvršitvene države.
- 21 Konkretnije prijetje, zaradi svoje dvojne narave, v izvršitveni državi vedno spada pod dve pravni kategoriji, pri čemer je zahtevana oseba zaščitena na dveh ravneh. Prva kategorija je tista na podlagi člena 5(1)(f) EKČP oziroma prijetje na podlagi Okvirnega sklepa 2002/584, z vsemi tam določenimi jamstvi. Druga kategorija je odvzem prostosti na podlagi člena 5(1)(c) EKČP oziroma prijetje v izvršitveni državi, s katerim se izvrši nacionalni nalog za prijetje.
- 22 V tem primeru mora zahtevana oseba od odreditvene države prejeti jamstva na podlagi člena 5(2) in (4) EKČP, ki so povezana z njenim statusom obdolženke. To je zagotovilo za to, da je nacionalni nalog za prijetje zakonit. To zagotovilo je možno le, če se podajo potrebni pouki o dejanskih in pravnih podlagah za prijetje in možnostih za njegovo izpodbijanje.
- 23 Sodišče je presodilo, da je treba osebi, zoper katero je bil izdan nacionalni nalog za prijetje, zagotoviti vsa jamstva, potrebna za sprejetje take vrste odločitev, zlasti tista, ki izhajajo iz temeljnih pravic (sodba v zadevi C-509/18, ECLI:EU:C:2019:457, točka 48). Besedno zvezo „vsaj vsa jamstva, potrebna za sprejetje take vrste odločitev“ bi bilo treba razumeti tako, da je treba ta jamstva zagotoviti ob odvzemu prostosti na podlagi člena 5(1)(c) EKČP, ki se – v skladu z zgoraj navedenimi sodbami ESČP – izvede z odvzemu prostosti v izvršitveni državi. Ta besedna zveza bi morala zajemati tudi obvestitev o nalogu za prijetje, če je bil izdan brez navzočnosti zadevne osebe, saj bi se jo tako obvestilo o dejanskih in pravnih podlagah za prijetje in možnostih za izpodbijanje naloga za prijetje na podlagi člena 5(2) in (4) EKČP.
- 24 Glede na navedeno predložitveno sodišče postavlja zgoraj navedeno vprašanje, in sicer, ali bi bilo to, da si pri izdaji evropskega naloga za prijetje ne bi prizadevalo obvestiti zahtevane osebe o dejanskih in pravnih podlagah za prijetje in možnostih za izpodbijanje naloga za prijetje, medtem ko je ta oseba na ozemlju izvršitvene države, v skladu s členom 6 Listine, če je treba to določbo razlagati tako, kot ESČP razlaga člen 5(1)(c) EKČP.
- Uporaba člena 47, prvi odstavek, Listine
- 25 Postavlja se vprašanje, ali je zahteva po „učinkovitem pravnem sredstvu“ na podlagi člena 47 Listine izpolnjena, če si odreditveni pravosodni organ ne prizadeva obvestiti zahtevane osebe o pravicah, ki jih ima kot oseba, za katero je izdan nalog za prijetje (to je o dejanskih in pravnih podlagah za njeno prijetje in morebitnih možnostih za izpodbijanje), medtem ko je ta oseba na ozemlju druge države in je zanjo izdan evropski nalog za prijetje ter bo morda tam prijeta.

- 26 Odgovor na to vprašanje je nedvomno odvisen od tega, ali ima obtoženec na podlagi člena 47, prvi odstavek, Listine pravni interes za to, da je obveščen in da lahko izpodbija nacionalni nalog za prijetje, medtem ko je na ozemlju druge države, zlasti, če je bil tam morda prijet, in konkretnije, ali je to izpodbijanje zanj lahko ugodno, predvsem glede na to, da poteka postopek na podlagi evropskega naloga za prijetje.
- 27 Na podlagi navedenih sodb ESČP je treba sklepati, da je treba zahtevani osebi zagotoviti vse pravice, ki bi jih imela, če bi ji bila prostost odvzeta na nacionalnem ozemlju. Zlasti ji je treba zagotoviti pravico na podlagi člena 5(2) EKČP do obveščenosti o dejanskih in pravnih podlagah za odvzem njene prostosti in pravico na podlagi člena 5(4) EKČP do izpodbijanja zakonitosti odvzema prostosti. Zahtevana oseba bi v tem primeru lahko izpodbijala prijetje pred odreditvenim organom in s tem zaščitila svoje interese v razmerju do izvršitvenega organa, ki jo je dejansko prijel.
- 28 Postavlja se vprašanje, kaj je učinkovito pravno sredstvo na področju uporabe prava Unije, in sicer, kaj je pravno sredstvo, s katerim se uveljavlja varstvo pred izvršitvijo evropskega naloga za prijetje v izvršitveni državi, med drugim tudi pred prijetjem v izvršitveni državi. Če pogledamo natančneje, bi bilo s takim pravnim sredstvom mogoče izpodbijati nacionalni nalog za prijetje, na podlagi katerega je bil izdan evropski nalog za prijetje, ki pa bi bil po drugi strani podlaga za morebitno prijetje v izvršitveni državi. Ne sme se pozabiti, da je prav ta nacionalni nalog za prijetje podlaga za naslednja koraka.
- 29 Vprašanje, kaj je učinkovito pravno sredstvo na podlagi člena 47, prvi odstavek, Listine, se postavlja zlasti glede na to, da poteka postopek na podlagi evropskega naloga za prijetje. V takem primeru je izpodbijanje zakonitosti nacionalnega naloga za prijetje, če je zahtevana oseba še vedno na ozemlju izvršitvene države, oblika varstva pred evropskim nalogom za prijetje, ki je bil izdan na podlagi nacionalne odločbe. To izpodbijanje je tudi oblika varstva pred prijetjem zahtevane osebe med postopkom na podlagi evropskega naloga za prijetje v izvršitveni državi. Konkretnije, zahtevana oseba nima le možnosti, da varstvo uveljavlja tako, da izpodbija prijetje na podlagi člena 12 Okvirnega sklepa 2002/584, ampak tudi možnost, da izpodbija nacionalni nalog za prijetje, ki je podlaga za celotni postopek na podlagi evropskega naloga za prijetje.
- 30 Sodišče v sodbi v zadevi C-649/19 ugotavlja, da pravica do učinkovitega sodnega varstva na podlagi člena 47 Listine ne zahteva, da lahko zahtevana oseba svoje pridržanje pred odreditvenim organom izpodbija pred svojo predajo (točka 79); zato je, da bi se ji omogočilo tako izpodbijanje, o tem ni treba poučiti pred njeno predajo (točka 80). To pomeni, da se za učinkovito šteje le sodno varstvo po predaji zadevne osebe.
- 31 Postavlja se vprašanje, kaj pomenijo učinkovita pravna sredstva v zadevah z mednarodno razsežnostjo, in sicer, kadar pravosodni organ izda nacionalni nalog za prijetje, nato pa na podlagi njega še evropski nalog za prijetje, v nadaljevanju

pa drug nacionalni pravosodni organ na podlagi evropskega naloga za prijetje prime zahtevano osebo. V tem primeru je izpodbijanje nacionalnega naloga za prijetje (ki je podlaga za celotni postopek) pravno sredstvo, s katerim se uveljavlja varstvo pred izvršitvijo evropskega naloga za prijetje.

- 32 Če bi se zahtevani osebi tako pravno sredstvo izpodbijanja zagotovilo šele po predaji, torej po koncu postopka na podlagi evropskega naloga za prijetje, je mogoče s tem pravnim sredstvom ugotoviti le nezakonnost nacionalnega naloga za prijetje in na podlagi tega nezakonnost evropskega naloga za prijetje, na tej podlagi pa še nezakonnost prijetja v izvršitveni državi, vendar z njim ni mogoče odpraviti teh nezakonnosti. Šlo bi za naknadno ugotovitev, saj bi škodljive posledice že nastopile. S tem pravnim sredstvom jih ne bi bilo mogoče pravočasno ugotoviti, tako da bi se jih lahko čim bolj omejilo. Tako pravno sredstvo dejansko ni učinkovito.
- 33 Učinkovito pravno varstvo je tisto, ki je zagotovljeno pravočasno: takrat, ko ga zadevna oseba potrebuje. Zahtevana oseba pravna sredstva potrebuje že, ko je bil zanjo izdan nacionalni nalog za prijetje v postopku v glavni stvari, še toliko bolj pa, ko je bil ta z njenim prijetjem v izvršitveni državi izvršen.
- 34 Da Okvirni sklep 2002/584 izključuje možnost obvestitve zahtevane osebe o nacionalnem nalogu za prijetje, ni mogoče trditi. To pravno varstvo, ki se nanaša na obvestitev, ki velja tudi, če zahtevana oseba ni bila prijeta, je zagotovljeno s spremembo tega okvirnega sklepa z Okvirnim sklepom 2009/299. Vendar to pravno varstvo velja le za obvestitev o vsebinski odločitvi ob izdaji evropskega naloga za prijetje zaradi izvršitve kazni po izreku kazni brez navzočnosti – člen 4a(2) Okvirnega sklepa 2009/299; v tem primeru je treba zahtevano osebo vedno obvestiti o tem, da ji je bila izrečena kazen. Obema primeroma evropskega naloga za prijetje – zaradi uvedbe kazenskega postopka in zaradi izvršitve kazni – je skupno, da je zahtevana oseba zaradi izvršitve nacionalnega naloga prijeta, kar se zgodi takoj po predaji. Zato bi morala biti jamstva učinkovitih pravnih sredstev, ki so zagotovljena pred to predajo, podobna. Poleg tega je prav v primeru evropskega naloga za prijetje zaradi uvedbe kazenskega postopka obvestitev pred predajo še bolj nujna.
- 35 Podobno izhaja iz uvodne izjave 46 in člena 10, od (4) do (6), Direktive 2013/48 ter uvodne izjave 21 in člena 5(2) Direktive 2016/1919. Te določbe se nanašajo na pomoč zahtevani osebi z odvetnikom v odreditveni državi članici, ki z zagotavljanjem informacij in nasvetov pomaga odvetniku v izvršitveni državi članici, da bi zahtevana oseba lahko učinkovito uveljavljala pravice pred izvršitvenim organom. To pomeni, da je zahtevani osebi, še medtem ko je v izvršitveni državi, priznana pravica, da se – po svojem odvetniku – seznanijo z elementi iz glavnega postopka, na podlagi katerih je bil izdan evropski nalog za prijetje. Najpomembnejši element med njimi je nedvomno nacionalni nalog za prijetje (se pravi dejanske in pravne podlage za prijetje).

- 36 V nadaljevanju je treba obravnavano pravno ureditev primerjati s pravno ureditvijo evropskega preiskovalnega naloga na podlagi Direktive 2014/41 (UL 2014, L 130, str. 1). Zlasti se v skladu s členom 14 te direktive zadevni osebi priznava pravica do izpodbijanja preiskovalnega naloga pred odreditvenim organom – in to že pred njegovo izvršitvijo.
- 37 Evropskemu nalogu za prijetje in evropskemu preiskovalnemu nalogu je skupno, da organi države, v kateri je neka oseba, na zaprosilo organov druge države z njima posežejo v pravno sfero te osebe. Razlika med njima je nedvomno, da je poseg v primeru evropskega naloga za prijetje nekajkrat resnejši od posega v primeru uporabe evropskega preiskovalnega naloga. Med njima obstaja tudi druga razlika: Direktiva 2014/41 je bila sprejeta 12 let po sprejetju Okvirnega sklepa 2002/584, zaradi česar so v njej jasno določeni novejši, višji standardi za varstvo temeljnih pravic.
- 38 Zato na podlagi nobene določbe prava Unije, ki se neposredno ali posredno nanaša na status osebe, ki se zahteva ali prime na podlagi evropskega naloga za prijetje, ni mogoče sklepati, da zahtevana oseba – zlasti, če je prijeta v izvršitveni državi, – nima pravnega interesa za to, da bi jo odreditveni organ obvestil o dejanskih in pravnih podlagah za prijetje in možnostih za izpodbijanje naloga za prijetje.
- Tretja raven varstva
- 39 Sodišče je presodilo, da je sodno varstvo v primeru izdaje evropskega naloga za prijetje zagotovljeno na dveh ravneh (sodba Sodišča, C-508/18 in C-82/19, ECLI:EU:C:2019:456, točki 67 in 68). Prva raven sodnega varstva je zagotovljena ob izdaji nacionalnega naloga za prijetje, druga raven pa ob izdaji evropskega naloga za prijetje. Tema ravnema varstva je skupno, da obtoženec pri njiju ni udeležen. Obtoženec ne more podati stališča.
- 40 Treba je priznati, da je za zagotovitev varstva, ki je dejansko učinkovito, potrebna tretja raven varstva, ki sledi prvima dvema ravnema, in sicer varstvo pred odreditvenim organom med postopkom na podlagi evropskega naloga za prijetje, medtem ko je zahtevana oseba v izvršitveni državi (tako sodba v zadevi C-452/16, Poltorak, ECLI:EU:C:2016:858, točki 39 in 44).
- 41 V skladu s Pojasnili k Listini njen člen 47, prvi odstavek, ustreza členu 13 EKČP in celo priznava širše varstvo. V Pojasnilih je poudarjeno, da „pravo Unije [...] zagotavlja pravico do učinkovitega pravnega sredstva pred sodiščem“. „Učinkovito pravno sredstvo pred sodiščem“ dejansko ni zagotovljeno niti na prvi niti na drugi ravni varstva. Zato ti ravni sami po sebi ne dosemeta ravni varstva iz člena 47, prvi odstavek, Listine. Samo bistvo sodnega nadzora je pravica do izjave in ne odločitev zgolj na podlagi predloga, ki temelji na obtožnem aktu. Ponovno je treba spomniti, da se ti argumenti nanašajo na postopek pred odreditvenim pravosodnim organom, ki mora zagotoviti učinkovito pravno sredstvo v obdobju do predaje zadevne osebe.

– Sorazmernost

- 42 Sodišče poudarja pomen sorazmernosti pri izdaji evropskega naloga za prijetje (sodba v zadevi Kovalkovas, C-477/16, ECLI:EU:C:2016:8611, točka 47). Te sorazmernosti ni mogoče ustrezno presoditi, če se ne upošteva stališča obtoženca, vključno z informacijo o tem, ali se poskuša izogniti pravosodnim organom.
- 43 Če bi se zahtevani osebi zagotovilo učinkovito pravno sredstvo za izpodbijanje nacionalnega naloga za prijetje, medtem ko je v izvršitveni državi, bi se s tem zmanjšalo število nesorazmernih evropskih nalogov za prijetje oziroma povečalo število njihovih razveljavitev pred predajo osebe.
- 44 Ker sodišča veljajo za varuhe temeljnih pravic zahtevanih oseb, se ponuja sklep, da je treba zahtevani osebi učinkovito sredstvo za varstvo teh pravic zagotoviti pred sodiščem, in sicer pred njeno predajo. To pomeni, da jo je treba pravilno obvestiti o vsebini nacionalnega naloga za prijetje in pravnih možnostih za njegovo izpodbijanje.
- 45 Zato se s tem predlogom za sprejetje predhodne odločbe postavlja vprašanje, ali člen 47 Listine učinkuje tudi med postopkom na podlagi evropskega naloga za prijetje v obdobju pred predajo zahtevane osebe, tako da je to, da odreditveni sodni organ sploh ne obvesti zahtevane osebe o dejanskih in pravnih podlagah za njeno prijetje in možnostih za njegovo izpodbijanje, v nasprotju s tem členom.
- Pravica do prostega gibanja na podlagi člena 3(2) PEU ter člena 20(2)(a) in člena 21(1) PDEU
- 46 Na podlagi te pravice ima vsak državljan Unije, kot je IR, ki je bolgarski državljan, nedvomno pravico prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic. V skladu s sodno prakso Sodišča bi pomenilo omejitev te pravice, če se osebo obravnava manj ugodno zgolj zato, ker je uresničevala svojo pravico do prostega gibanja. To načelo je treba uporabiti celo pri določbah kazenskega prava (sodba v zadevi C-454/19, ECLI:EU:C:2020:947, točki 27 in 30), zato velja tudi za določbe kazenskega postopkovnega prava, kot so določbe v postopku v glavni stvari, ki so upoštevne za pravico do obveščeniosti.
- 47 V obravnavanem primeru bi bila IR, če ne bi uresničeval te pravice in bi bil prijet na nacionalnem ozemlju, zagotovljena celotna paleta pravic, prejel bi namreč kopijo naloga za prijetje in s tem dostop do dejanskih in pravnih podlag za to prijetje in bi bil obveščen o pravici do izpodbijanja naloga za prijetje; če bi uveljavljal to pravico, bi sodišče o tem izpodbijanju odločilo v kratkem roku.
- 48 Vendar zgolj zato, ker je uresničeval svojo pravico do prostega gibanja in/ali prebivanja, teh pravic ne bi mogel uveljavljati, čeprav bi jih na podlagi nacionalnega prava formalno imel. To pa zato, ker ni postopka za pravilno obvestitev o vsebini nacionalnega naloga za prijetje v izvršitveni državi, zaradi česar predložitveno sodišče IR o tem ni obvestilo.

- 49 Verjetno se ne more trditi, da se položaj obtoženca, ki prebiva na nacionalnem ozemlju, tako bistveno razlikuje od položaja obtoženca, ki prebiva na ozemlju druge države članice, da bi bilo upravičeno različno obravnavanje.
- 50 V resnici izvršitveni pravosodni organ zaradi prijetja in predaje obtoženca začne ukrepati po pooblastilu odreditvenega pravosodnega organa. Če lahko odreditveni pravosodni organ pooblasti izvršitveni pravosodni organ, naj opravi nekatera dejanja zoper obtoženca, ki pomenijo kršitev njegovih pravic, in sicer za njegovo prijetje in predajo, ga lahko prav tako pooblasti, naj obtožencu izroči ustrezna obvestila, ki so neposredno povezana s prijetjem in predajo.
- 51 V skladu s sodno prakso Sodišča je omejitev pravice do prostega gibanja upravičena, če temelji na objektivnih preudarkih v splošnem interesu in je sorazmerna z legitimnim ciljem. V obravnavanem primeru je to različno obravnavanje mogoče upravičiti edino s tem, da pravo Unije, konkretno Direktiva 2012/13, sodišču, ki izda nalog za prijetje, ne omogoča, da bi obtoženca pravočasno obvestilo o tej odločbi, vključno z možnostjo njenega izpodbijanja, če je obtoženec na podlagi evropskega naloga za prijetje prijet na ozemlju druge države članice. V skladu s sodbo v zadevi C-649/19 je ta obvestitev obvezna šele po predaji zadevne osebe.
- 52 Postavlja se vprašanje, ali to, da v Okvirnem sklepu 2002/584 ni izrecno določena taka obvestitev, ali težave, ki se v praksi pojavijo v zvezi s to obvestitvijo, zadostno upravičujejo različno obravnavanje, ki temelji na tem, da se je uresničevala pravica do prostega gibanja.
- 53 Kot podlago za obvestitev bi se lahko uporabilo „pošiljanje podatkov“ (člen 15(3) in uvodna izjava 5, tretji stavek, Okvirnega sklepa 2002/584). Pri tem ne bi bilo treba šteti, da je v nasprotju s sistemom tega okvirnega sklepa, če bi odreditveni organ poslal nek podatek izvršitvenemu organu (kopijo nacionalnega naloga za prijetje, ki hkrati pomeni obvestitev o dejanskih in pravnih podlagah za prijetje in možnostih za izpodbijanje naloga za prijetje), ki bi ga izvršitveni organ izročil zahtevani osebi, če je bila slednja prijeta, ali če bi – v primeru, da bi zahtevana oseba na podlagi teh podatkov vložila pravno sredstvo zoper nalog za prijetje, ta pa bi bil razveljavljen, – odreditveni organ izvršitvenemu organu poslal obvestilo, da je bil evropski nalog za prijetje razveljavljen.
- Načelo enakega obravnavanja
- 54 Postavlja se vprašanje, ali načelo enakega obravnavanja nasprotuje odločitvi odreditvenega organa, da zahtevane osebe, medtem ko je v drugi državi članici, na noben način ne obvesti o dejanskih in pravnih podlagah za prijetje in možnosti zahtevati razveljavitev naloga za prijetje.
- 55 Postavlja se tudi vprašanje, ali gre za kršitev načela enakega obravnavanja, če obtožencu na področju uporabe prava Unije ni zagotovljeno enako varstvo, kot bi mu bilo zagotovljeno v nacionalnem položaju, in, konkretnije, ali mora odreditveni pravosodni organ zagotoviti tisto raven varstva, ki bi bila zagotovljena

obtožencu, če bi bil na nacionalnem ozemlju, oziroma ali si mora vsaj do neke mere prizadevati zagotoviti tako raven varstva.

– Načelo vzajemnega zaupanja

- 56 Sodišče je že opozorilo, da načelo medsebojnega priznavanja, katerega izraz je evropski nalog za prijetje, temelji na načelu vzajemnega zaupanja, zlasti na zaupanju v to, da bo zahtevani osebi zagotovljena pravica do ustreznih pravnih sredstev, ki jo ima v odreditveni državi.
- 57 V obravnavanem primeru bi bilo lahko to zaupanje ogroženo prav pri individualnem poteku postopka. Če torej zahtevana oseba pred izvršitvenim pravosodnim organom izpodbija zakonitost nacionalnega naloga za prijetje, na podlagi katerega je bil izdan evropski nalog za prijetje, izvršitveni pravosodni organ ne more odločiti o tem izpodbijanju. O tem lahko odloči le odreditveni pravosodni organ, in sicer v primernem roku, da ta odločba ne postane nesmiselna.
- 58 Ker zahtevana oseba nima ustrezne možnosti izpodbijanja pred odreditvenim organom, bi se lahko izvršitveni organ znašel v dilemi, ali naj izvrši evropski nalog za prijetje, v zvezi s katerim, tudi če so bile morda v preteklosti podane podlage za njegovo izdajo, ni prepričan, ali so te podlage glede na izpodbijanje zahtevane osebe, na katero odreditveni pravosodni organ ni odgovoril in do predaje zadevne osebe tudi ne bo odgovoril, še vedno podane.
- 59 To ima lahko le negativne posledice za mehanizem Okvirnega sklepa 2002/584, saj bi bil izvršitveni organ prisiljen izvršiti evropski nalog za prijetje, v zvezi s katerim ni prepričan, ali so bile temeljne pravice zahtevane osebe v odreditveni državi dejansko varovane.

Drugo vprašanje za predhodno odločanje

- 60 Nacionalna zakonodaja določa obvestitev obtoženca (z izročitvijo kopije nacionalnega naloga za prijetje) o dejanskih in pravnih podlagah za njegovo prijetje in o možnosti izpodbijanja naloga za prijetje. Ta zahteva ne preneha, na primer, če je bil obdolženec prijet na tujem ozemlju, in se upošteva pri ureditvi izročitve, ker je nacionalni nalog za prijetje del spisa v zadevi. Če pa se izda evropski nalog za prijetje, zahtevana oseba ne more biti tako obveščena, ker Okvirni sklep 2002/584 ne določa postopka o obvestitvi zahtevane osebe s strani odreditvenega pravosodnega organa, tudi ne o podlagah za prijetje in možnostih za izpodbijanje naloga za prijetje. Hkrati je v zadnjem stavku uvodne izjave 12 navedeno, da ta okvirni sklep ne preprečuje, da država članica ne bi uporabljala svojih pravil v zvezi z rednim sodnim postopkom.
- 61 Kot izhaja iz sodbe Sodišča v zadevi C-649/19, Direktive 2012/13 ni mogoče razlagati tako, da odreditvenemu pravosodnemu organu nalaga, da mora zahtevano osebo obvestiti o nacionalnem nalogu za prijetje in možnostih za njegovo izpodbijanje. Ta direktiva namreč določa minimalne standarde in ne ureja

informacij, ki jih je mogoče podati na podlagi nacionalne zakonodaje. Pri tem lahko države članice razširijo pravice, ki jih določa ta direktiva, in zagotovijo višjo raven varstva; če se uporabi ta direktiva, to ne pomeni, da pravice, ki jih ima obtoženec na podlagi nacionalne zakonodaje, če se z njimi zagotavlja višja raven varstva, prenehajo.

- 62 Zato to, da niti Okvirni sklep niti Direktiva ne določata, da mora odreditveni organ ustrezno obvestiti obtoženca, za katerega je bil izdan evropski nalog za prijetje in ki je bil najden ali celo prijet v drugi državi članici, odreditvenega organa na prvi pogled ne odvezuje obveznosti, ki jih določa nacionalna zakonodaja in ki se nanašajo na to obvestitev in odločitev o zahtevi obtoženca za razveljavitev naloga za prijetje.
- 63 Hkrati bi bilo mogoče na podlagi bolj natančne preučitve zastopati stališče, da pravo Unije določa, da se take obvestitve ne opravi in se o morebitni zahtevi za razveljavitev naloga za prijetje ne odloči. Ta dejanja bi bilo treba opraviti šele po predaji zadevne osebe na nacionalnem ozemlju. (sklicevanja in analiza sodbe Sodišča z dne 28. januarja 2021, IR, C-649/19, ECLI:EU:C:2021:75, in drugih sodb Sodišča).
- 64 V skladu s sodno prakso Sodišča je cilj informacij iz evropskega naloga za prijetje zagotoviti minimalne uradne podatke, ki so potrebni, da lahko izvršitveni pravosodni organi čim prej izvršijo evropski nalog za prijetje, tako da nemudoma sprejmejo odločitev o predaji (C-367/16, Piotrowski, ECLI:EU:C:2018:27, točka 59). Hkrati je očitno, da se obvestitev zahtevane osebe o vsebini nacionalnega naloga za prijetje (to je o dejanskih in pravnih podlagah za prijetje in možnostih za izpodbijanje naloga za prijetje) ne nanaša na odločitev izvršitvenega organa o predaji zahtevane osebe. Zato se možnost iz člena 15(2) Okvirnega sklepa 2002/584 o pošiljanju podatkov ne uporablja, saj je uporaba te možnosti zadnji ukrep, ki je določen le za izjemne primere, v katerih izvršitveni pravosodni organ meni, da ne razpolaga z vsemi potrebnimi uradnimi podatki, da bi lahko nemudoma sprejel odločitev o predaji.
- 65 To pomeni, da gre za zavestno odločitev zakonodajalca Unije, ki je sprejel Okvirni sklep 2002/584 in Direktivo 2012/13, ki jo je Sodišče, ki (ta akta) med drugim razlaga ob upoštevanju pravnih načel prava Unije, ki jih je samo oblikovalo, večkrat potrdilo. V skladu s to odločitvijo obtoženec, za katerega je bil izdan evropski nalog za prijetje in ki bo na podlagi njega morda prijet, dokler ni predan odreditveni državi, ne sme uveljavljati pravic, ki jih ima na podlagi nacionalne zakonodaje. Zato je nacionalna ureditev, ki ne določa takega razlikovanja in obtožencu te pravice prizna tudi, če se zanj izda evropski nalog za prijetje, in za primer, da je bil na podlagi tega naloga za prijetje prijet, v nasprotju s pravom Unije.
- 66 Iz tega izhaja drugo vprašanje za predhodno odločanje, in sicer, ali je treba nacionalno zakonodajo ob upoštevanju primarnosti prava Unije razlagati omejevalno in ozko, tako da pravice, ki jih obtožencu zagotavlja nacionalna

zakonodaja (da je obveščen o dejanskih in pravnih podlagah za prijetje in možnostih za izpodbijanje naloga za prijetje), in ustrezne obveznosti sodišča glede te obvestitve ne veljajo in se ne uporabljajo za obtoženca, za katerega je bil izdan evropski nalog za prijetje in ki bo na podlagi tega naloga za prijetje morda prijet, dokler ta ni predan na nacionalno ozemlje.

- 67 Konkretnije in ob upoštevanju dejanskega stanja v postopku v glavni stvari: ali predložitveno sodišče, ko izda evropski nalog za prijetje, ali pozneje, ko bo seznanjeno s prijetjem IR na ozemlju druge države članice, ne sme sprejeti ukrepov, da bi ga obvestilo o pravicah, ki jih ima kot oseba, za katero je bil izdan nacionalni nalog za prijetje, v okviru izvrševanja katerega je bil prijet na podlagi tega evropskega naloga za prijetje, in sicer tudi ne takrat, če bi lahko to storilo brez težav – na primer kot odgovor na poizvedbo na podlagi člena 15(2) Okvirnega sklepa 2002/584.
- 68 Obstaja dvom glede tega, ali je nacionalna ureditev, ki ne določa razlikovanja glede na to, ali je bil nacionalni nalog za prijetje s prijetjem obtoženca izvršen na nacionalnem ozemlju ali na ozemlju druge države članice, tako, da obtožencu zagotavlja enako pravno sredstvo za varstvo njegovih pravic, in sicer vsebinsko odločanje o razveljavitvi naloga za prijetje, v nasprotju s pravom Unije. Zato se postavlja drugi del drugega vprašanja za predhodno odločanje, in sicer, ali lahko predložitveno sodišče po vložitvi zahteve IR za razveljavitev naloga za prijetje opusti takojšnjo preučitev njegove zahteve in o njej odloči šele po njegovi predaji v okviru postopka na podlagi evropskega naloga za prijetje.

Tretje vprašanje za predhodno odločanje

- 69 To vprašanje je pomembno ne glede na to, ali je odgovor na prvo vprašanje, da pravo Unije zahteva obvestitev obtoženca o njegovih pravicah, ali pa je odgovor na drugo vprašanje, da pravo Unije tej obvestitvi ne nasprotuje. V obeh primerih bi si moralo predložitveno sodišče do neke mere prizadevati obvestiti zahtevano osebo o nalogu za prijetje (to je o dejanskih in pravnih podlagah za prijetje in možnostih za izpodbijanje naloga za prijetje).
- 70 Ker se zahtevano osebo išče z evropskim nalogom za prijetje, se postavlja vprašanje, ali jo je treba obvestiti tako, da se v tem nalogu navede ustrezno obvestilo. Vendar je to v nasprotju s členom 8 Okvirnega sklepa 2002/584 in pripadajočim obrazcem, pa tudi s temeljno idejo tega okvirnega sklepa, saj bi se vsebina evropskega naloga za prijetje s tem prekomerno razširila. Ker je izvršitveni organ zavezan zahtevani osebi izročiti ta nalog za prijetje (člen 11(1) Okvirnega sklepa 2002/584), se po drugi strani zdi, da bi bila taka obvestitev učinkovita.
- 71 Druga možnost je, da se v evropski nalog za prijetje vstavi zaprosilo za izvršitveni pravosodni organ, naj, ko bo našel zahtevano osebo, odreditveni pravosodni organ obvesti že na začetku postopka na podlagi evropskega naloga za prijetje ali ob prijetju zahtevane osebe. Nato lahko organ prosilec sprejme potrebne ukrepe za

obvestitev. Pri tem je očitno, da tako zaprosilo ne spada na področje uporabe Okvirnega sklepa 2002/584 in da ni pravne podlage za to, da bi se mu ugodilo.

- 72 Sodišče, ki najbolj pozna pravo Unije, lahko nedvomno najboljše poda koristen odgovor na vprašanje, kdaj in kako naj se obvesti zahtevano osebo, in tudi na vprašanje, katere določbe prava Unije je treba uporabiti, če je potrebno sodelovanje izvršitvenega pravosodnega organa.

DELOVNI DOKUMENT